

بررسی علل و عوامل مؤثر بر جرم ضرب و شتم عمدی در استان هرمزگان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۰۹

صفحه: ۶۶-۵۵

علی اکبر قلی پور^۱، غلامرضا جعفری^۲

چکیده

بی‌شک آمار و اطلاعات جنایی مهم‌ترین بحث در برنامه‌ریزی و پیشگیری است تا به وسیله آن اطلاعات لازم را برای تنظیم برنامه و سیاست‌گذاری در زمینه پیشگیری از جرم در اختیار تصمیم‌گیران سیاست جنایی قرار دهد. در این نوشتار که با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر جرم ضرب و شتم عمدی در استان هرمزگان» طرح گردیده است محقق با توزیع پرسش‌نامه در بین فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضاء شورای تأمین استان هرمزگان گامی در راستای دستیابی به عوامل مؤثر بر جرم ضرب و جرح عمدی در استان هرمزگان بردارد. روش پژوهش حاضر از نوع پیمایشی بوده و جامعه آماری آن را ۲۵۰ نفر از فرماندهان انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضاء شورای تأمین استان هرمزگان تشکیل می‌دهد که با استفاده از جدول کوکران تعداد ۱۱۰ نفر به‌عنوان نمونه تحقیق در نظر گرفته شده است، همچنین ابزار اندازه‌گیری این پژوهش پرسشنامه بوده است. نتایج تحقیق می‌دهد که: متغیر عوامل اجتماعی با میانگین ۴/۲۶، متغیر عوامل فرهنگی با میانگین ۳/۷۸، متغیر عوامل اقتصادی با میانگین ۳/۶۸ و متغیر عوامل سیاسی با میانگین ۳/۲۴ در سطح ۵ درصد بر جرم و جنایت تأثیر معنادار دارند و مثبت بودن این ضریب در واقع نشان‌دهنده این است که با افزایش این عوامل، میزان جرم و جنایت نیز افزایش می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: ضرب و جرح، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، استان هرمزگان.

۱. نویسنده مسئول و دانشجوی دوره دکتری تخصصی دانشگاه علوم انتظامی امین

۲. کارشناس ارشد فقه و حقوق

مقدمه

در علم جرم‌شناسی که به دنبال بررسی عوامل مجرمانه هستیم، متغیرها و دلایل مختلفی برای توجیه پدیده مجرمانه به کار گرفته می‌شود. برخی جرم‌شناسان «عوامل درونی» که در نهاد و شخصیت بزه‌کار است را در وقوع رفتارهای مجرمانه تأثیرگذار می‌دانند و برعکس برخی نیز «عوامل بیرونی (اجتماعی)» یعنی عواملی که ساخته و پرداخته محیط اطراف بزه‌کار است را در وقوع رفتار مجرمانه تأثیرگذار می‌دانند (نجفی توانا، ۱۳۸۹: ۱۴۷). از طرفی دیگر آمار جنایی نشان‌دهنده این است که در هر جامعه انسانی در فاصله هرچند مدت، جرائمی چند به وقوع می‌پیوندد. در واقع آمار جنایی دورنمای وسیع و دقیقی از نظر وقوع جرائم، در زمان و مکان معین به دست می‌دهد. دستگاه قضایی و سازمان پلیس در یک کشور به منظور مبارزه با فساد و جلوگیری از وقوع جرم باید بر اساس آمار جنایی آن کشور باشد و هیچ سیاست جنایی دقیق و رضایت‌بخش و مطمئنی را نمی‌توان بدون در نظر گرفتن آمار جنایی در پیش گرفت.

افزایش جرم ضرب و جرح عمدی در استان خراسان رضوی و دستیابی به عوامل مؤثر بر جرم ضرب و جرح عمدی از دید فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و ... ما را بر آن داشت تا با شناخت کامل سیمای جنایی استان خراسان رضوی در بزه ضرب و جرح عمدی گامی در راستای شناسایی عوامل مؤثر بر این جرم برداریم؛ در واقع هدف این تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر جرم ضرب و جرح عمدی در استان خراسان رضوی از دید فرماندهان، مدیران، افسران شاغل در فرماندهی انتظامی، قضات دادگاه کیفری و اعضای شورای تأمین استان و ارائه راهکارهای غیر کیفری و الگوهای مناسب پیشگیری و توانمندسازی در مناطق جرم خیز و در نتیجه کاهش آمار بزهکاری می‌باشد.

فرضیه‌های تحقیق

الف) از نظر فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضای شورای تأمین استان، عوامل اقتصادی بر وقوع ضرب و جرح عمدی تأثیر دارد.

ب) از نظر فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضای شورای تأمین استان، عوامل فرهنگی بر وقوع ضرب و جرح عمدی تأثیر دارد.

پ) از نظر فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضای شورای تأمین استان، عوامل سیاسی بر وقوع ضرب و جرح عمدی تأثیر دارد.

ت) از نظر فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضای شورای تأمین استان، عوامل اجتماعی بر وقوع ضرب و جرح عمدی تأثیر دارد.

مبانی نظری

محققین علوم اجتماعی مسئله بزهکاری را از دیدگاه‌های مختلف مورد توجه قرار داده و هر یک در حد تخصص و دانش خود با اشاره به عوامل جرم‌زا نظریات و راه‌حل‌هایی پیشنهاد کرده‌اند. عامل جرم‌زا هر وضع جسمانی یا روانی یا اجتماعی را گویند که می‌تواند در پیدایش یا افزایش جرم نقش مؤثری داشته باشد (کی نیا، ۱۳۸۶: ۶۲).

در مقام ارزشیابی عوامل جرم‌زا، معمولاً عوامل جرم را به انواع مختلفی تقسیم می‌کنند. یکی از معروف‌ترین این تقسیم‌بندی‌ها، طبقه‌بندی عوامل جرم به عوامل فردی و اجتماعی است. عوامل فردی شامل عوامل مربوط به تن و روان می‌گردد که موضوع بحث علوم زیست‌شناسی و روان‌شناسی کیفری و روان‌پزشکی جنایی است. عوامل اجتماعی بزهکاری شامل عواملی هستند که محیط انسان را همواره تحت تأثیر خود قرار می‌دهند و محرک رفتارهای او به شمار می‌روند. عوامل اجتماعی نیز به‌طور کلی شامل محیط اجتماعی، محیط سیاسی، محیط اقتصادی و محیط فرهنگی است.

در تحقیقات جرم‌شناسی از واژه‌های علت و عامل زیاد استفاده می‌شود. هر یک از این اصطلاحات معنای خاص خود را دارند و نباید به‌جای دیگری استفاده شوند (مظلومان، ۱۳۵۵: ۱۰۹).

عامل در جرم‌شناسی به معنای تسهیل‌کننده و پرورش‌دهنده جرم است و در شکل‌گیری جرم نقش دارد. عامل در ارتباط با اشخاص متفاوت، منجر به نتیجه واحد نمی‌شود؛ زیرا اشخاص متفاوت نسبت به آن عامل واکنش یکسانی نشان نمی‌دهند. بدین ترتیب می‌توان گفت که یک عامل به‌تنهایی منجر به جرم نمی‌شود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۱: ۸۵۹).

علت را سبب و آفریننده جرم می‌دانند ولی ظهور آن به عوامل مختلفی بستگی دارد؛ یعنی برای تحقق جرم باید چند عامل گرد هم آیند و اثر کنند؛ در واقع مجموع عوامل، علت نامیده می‌شود. (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۱: ۸۶۰)

در ادامه عوامل جرم‌زای اجتماعی را نیز در چهار محیط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی مورد بررسی قرار می‌دهیم.

مبحث اول: محیط اجتماعی

محیط یا اجتماع به جایی گویند که شخص در آن زندگی می‌نماید. همان‌گونه که انسان در شرایط اقلیمی و نیز شرایط زیستی خاص متولد می‌شود که از پیش وجود داشته و بر رفتار وی تأثیر می‌گذارد، افراد و اجتماعات را نیز سنت‌های قومی، آداب و رسوم اجتماعی و سازمان‌ها و نهادهایی احاطه کرده که محیط اجتماعی آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

با توجه به قدرت و نفوذی که اجتماع دارد و تأثیری که بر افراد می‌گذارد، جرم‌شناسی مسئولیت خطا و اشتباهاتی را که افراد مرتکب می‌شوند متوجه اجتماع می‌داند. اجتماع مسئول کلیه جرائمی است که رخ می‌دهد، زیرا خود عامل به وجود آورنده آن‌هاست. بزهارکار در واقع جز آلت اجرایی در دست اجتماع چیز دیگری نیست» (رضا مظلومان، ۱۳۵۵: ۶۳).

مبحث دوم: محیط اقتصادی

زمانی که نابرابری اجتماعی وجود دارد و مردم فقیر خود را با انسان‌ها و گروه‌های مرفه مقایسه می‌نمایند، احساس فشار و محرومیت می‌نمایند که منجر به رفتارها و فعالیت‌های مجرمانه می‌گردد. فقدان فرصت‌های قانونی و مشروع ممکن است فرد را به سوی قاچاق مواد مخدر، سرقت و خشونت سوق دهد. بیشترین میزان جرائم از آن جوامعی است که بالاترین نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی را دارند. فقر محرک طغیان و موجد بغض و کینه و محرومیتی است که شخص را متوجه سعی و کوشش و تلاش برای بهبود زندگی می‌کند (کی‌نیا، ۱۳۸۶: ۲۱۲).

درواقع عوامل اقتصادی اگرچه نمی‌توانند به عنوان یک عامل قاطع در پدیده بزهارکاری تجلی نمایند ولی با توجه به نقشی که در زندگی افراد بازی می‌نمایند اثرات بسیار مهمی در روند و کیفیت زندگی آنان گذاشته موجب تغییرات و دگرگونی‌های فراوان می‌گردند.

مبحث سوم: محیط سیاسی

مطالعات زیادی در مورد تأثیر نظام سیاسی بر بزهارکاری انجام شده و اعتقاد بر این است که هر رژیم سیاسی جرائم خاص خود را می‌طلبد. در نظام‌های کمونیستی رایج‌ترین جرائم، جرائمی مثل اختلاس، دخل و تصرف در اموال عمومی، بازار زیرزمینی و پارتی‌بازی بود. زیرا در این نظام‌ها اقتصاد دولتی است و امکانات در دست دولت است و این زمینه را برای انواع جرائم مالی فراهم می‌کند (گسن، ۱۳۸۵: ۶۸). هم‌چنین نوع رژیم سیاسی و عملکرد هیئت حاکم می‌تواند نقش بسزایی در میزان جرائم هر کشور داشته باشد. در نظام‌های سیاسی استبدادی که مردم قدرت انتقاد از عملکرد حاکمان را ندارند، دست به یک سلسله اعمالی می‌زنند که جرم محسوب می‌شود. کارهایی از قبیل ایجاد رعب و وحشت، انفجار، ایجاد حریق، قتل، هواپیماریایی و مانند آن. همین‌طور در صورت وجود سیاست غیرمنطقی در مسئولان و اهمال در مسئولیت‌ها و فقدان نظارت دقیق نیز ممکن است جرائم خاصی از قبیل فساد اداری، تقلب در انتخابات و مانند آن در جامعه شیوع پیدا کند (تاج زمان، ۱۳۶۴: ص ۲۹۶).

مبحث چهارم: محیط فرهنگی

آگاهی از ساختمان یک اجتماع مستلزم شناخت کامل فرهنگ آن است. فرهنگ هر جامعه عامل اصلی در پیدایش ماهیت و شکل شخصیت اجتماعی و شخصیت هر کس تحت تأثیر هزاران پدیده فرهنگی قرار می‌گیرد و تأثیر هر یک از این پدیده‌ها به صورتی در رفتار اجتماعی او ظاهر می‌گردد. فرهنگ نقش اساسی در ایجاد جرم دارد.

منظور از محیط فرهنگی از دیدگاه جرم‌شناسی مطالعه کلیه جنبه‌های فرهنگی بر اجتماع اعم از آداب و رسوم و اخلاقیات، اعتقادات دینی و مذهبی و مؤسسات مزبور به تعلیم و تربیت و کلیه امور مربوطه که به نحوی از انحاء ماهیت و شکل شخصیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، است (ولیدی، ۱۳۵۸: ۱۴۳).

غالب دزدان و معتادین به مواد مخدر اکثراً بی‌سوادند. بی‌سوادان در اثر فقدان امکانات رشد فکری، برای پیشرفت و ترقی خود از شیوه‌های غیرمعمول و ناسازگار بهره می‌گیرند. فقر فرهنگی که نتیجه فقدان آموزش و مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی و شکست تحصیلی و ... است باعث خرده فرهنگ‌های بزهارکاری می‌گردد (معظمی، ۱۳۸۸: ۱۷۶).

پیشینه تحقیق

- بررسی عوامل مؤثر بر تمایلات بالقوه به نزاع‌های فردی در شهرستان خدابنده (شریعی، مهاجری و ملکی، ۱۳۹۱).

در این پژوهش جامعه آماری مطالعه را مردان بالای ۱۲ سال ساکن در شهرستان خدابنده تشکیل می‌دهند که به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بین متغیرهای اختلافات ملکی، خانوادگی، عدم اعتماد به مراجع قضایی و انتظامی و عوامل فرهنگی - تاریخی، و گرایش به نزاع فردی در شهرستان خدابنده رابطه معناداری وجود دارد که بر مبنای تبیین صورت گرفته بیش‌ترین تأثیر را به ترتیب متغیرهای اختلاف ملکی و خانوادگی و عدم اعتماد به مراجع قضایی و انتظامی بر تمایل بالقوه به نزاع‌های فردی داشته است.

- بررسی عوامل مؤثر بر نزاع و درگیری فردی از دیدگاه شهروندان در سال ۱۳۹۲؛ مطالعه موردی شهر خوی (واحدی، بهستانی و حسن‌زاده، ۱۳۹۲).

در این پژوهش، پس از تبیین مبانی نظری، هفت عامل سن، احساس آنومی، پایگاه اجتماعی، گرایش قومی و قبیله‌ای، خاستگاه خانوادگی، محرومیت نسبی و کنترل اجتماعی، برای نزاع و درگیری فردی مدل‌سازی شد که با توجه به مدل پژوهش، هفت فرضیه تدوین گردید. با توجه به ماهیت تحقیق که پیمایشی با استفاده از روش پرسشنامه‌ای می‌باشد، جامعه آماری تحقیق کلیه شهروندان شهرستان خوی است. تعداد نمونه بر اساس فرمول نمونه‌گیری کرج سی و مورگان ۹۲۷ نفر برآورد و توزیع گردید. همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون T استفاده شده است. با توجه به یافته‌های تحقیق، پنج فرضیه سن، احساس آنومی، گرایش قومی و قبیله‌ای، خاستگاه خانوادگی و کنترل اجتماعی تأیید و دو فرضیه پایگاه اجتماعی و محرومیت نسبی رد شدند.

- بررسی عوامل مؤثر بر نوع و سابقه خشونت (با تأکید بر ضرب و جرح و قتل عمد) در میان جوانان ۱۸-۳۵ سال زندان کرمان (عرب‌نژاد، ۱۳۸۷).

نتایج تحقیقات این پایان‌نامه نشان داد که متغیرهای جنس، وضعیت زندگی، توجیه عمل مجرمانه، معاشرت با دوستان بزه‌کار، عضویت در گروه‌های نزاع تأیید پرخاشگری با هر دو متغیر وابسته (نوع و سابقه خشونت) رابطه معنی‌داری دارند. همچنین متغیرهای میزان درآمد ماهیانه، نظارت والدین بر رفتار فرزندان، رفتار خشن با فرد در خانواده، وجود فقر در محله‌ای که فرد در آن زندگی می‌کرده و چگونگی رابطه با رئیس با نوع خشونت و متغیرهای وضعیت تأهل، تصور از خوردن برچسب منحرف توسط دیگران، علاقه به فیلم‌های خشن، سابقه اخراج از مدرسه، بومی بودن و مصرف الکل، مواد مخدر و قرص اکس با متغیر سابقه خشونت رابطه معنی‌داری دارند.

- رابطه فرهنگ و نزاع: صدای متخصصان در نظام آموزشی. (عشایری، ۱۳۹۲، به نقل از مایر و مارتین بونز، ۱۹۹۵).

این تحقیق در کشور تانزانیا با یک رویکرد کیفی به بررسی نزاع پرداخته است. یافته‌های نشان می‌دهند که نزاع از عوامل گوناگونی از جمله؛ فرهنگ، مذهب و نحوه توزیع منابع تأثیر می‌پذیرد و گفته می‌شود که بیشتر نزاع‌ها از مذهب و جنسیت و نوع نظام آموزشی متفاوتی که در آنجا تدریس می‌شود؛ ناشی می‌شود و راه‌حل کاهش این نزاع از طریق اشخاص مشهور و میانجی‌گری ریش‌سفیدان، مذاکره و کمک از متخصصین علمی ممکن خواهد بود.

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر از نظر شیوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها غیرآزمایشی و از نوع تحقیقات پیمایشی و مقطعی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری استان هرمزگان که در طول خدمت با وقوع انواع نزاع‌های فردی و جمعی مواجه و از تجربه زیادی در این زمینه برخوردارند و اعضاء شورای تأمین استان (فرماندار، دادستان، فرمانده انتظامی، فرمانده سپاه ناحیه و رئیس اداره اطلاعات) که همیشه به محض وقوع نزاع با تشکیل شورای تأمین از اولین لحظات وقوع تا زمان بازگشت آرامش در جریان کامل واقعه قرار می‌گیرند (حدود ۲۵۰ نفر) تشکیل می‌داند. با استفاده از جدول کوکران تعداد ۱۱۰ نفر به‌عنوان نمونه در نظر گرفته شد که این تعداد از بین فرماندهان و مدیران و افسران شاغل در فرماندهی انتظامی و قضات دادگاه کیفری و اعضاء شورای تأمین استان به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و در پژوهش شرکت کردند. جهت گردآوری داده‌ها ابتدا هماهنگی لازم با مسئولین استان هرمزگان صورت گرفت، سپس بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده نمونه مورد نظر از کارمندان انتخاب شد.

جهت اجرای آزمون که به صورت فردی اجرا شد تعداد ۱۲۰ پرسشنامه در اختیار کارکنان قرار گرفت و پس از تکمیل بعد از دو هفته تعداد ۱۰۰ پرسشنامه دریافت گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش‌های آمار توصیفی: فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و واریانس و در تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن (رتبه‌بندی میانگین‌ها) استفاده گردید. ابزار گردآوری

در این پژوهش برای اندازه‌گیری عوامل مؤثر بر جرم و ضرب و جرح از پرسشنامه‌ی محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۱۷ گویه و چهار عامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بود که به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای تدوین گشته بود. روایی این پرسشنامه با استفاده از روایی صوری و نظر اساتید راهنما و مشاور مورد تأیید قرار گرفت و جهات تعیین پایایی این پرسشنامه از آلفای کرون باخ استفاده شد که مقدار آلفای به دست آمده برای این پرسشنامه برابر با (۰/۸۶) بود.

مدل تحلیلی حاصل از چارچوب نظری تحقیق

مدل زیر که حاصل مطالعه تحقیقات خارجی و داخلی است با مشورت اساتید مورد استفاده در این تحقیق می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

متغیرهای جمعیت شناختی

در هر پژوهشی، آمار توصیفی و بررسی متغیرهای جمعیت شناختی یکی از بخش‌های مهم آن فرایند محسوب می‌شود که در جای خود از اهمیت فراوانی برخوردار است، لذا تحلیل این بخش از داده‌ها نیز در فرایند تحقیق و پژوهش، مفید و مؤثر خواهد بود.

الف - جنسیت

جدول (۱) توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک جنسیت

شاخص آماری	فراوانی	درصد
جنسیت		
مرد	۸۱	۰/۸۱
زن	۲۹	۰/۱۹
مجموع کل	۱۱۰	۱۰۰

مطابق با جدول فوق و نمودار ۰/۸۱ (۸۱ نفر) از نمونه آماری را مردان و ۰/۱۹ (۲۹ نفر) را نیز زنان به خود اختصاص داده‌اند.

ب- سن

جدول (۲) توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک سن

شاخص آماری	فراوانی	درصد
سن ۲۰ تا ۳۰ سال	۷۴	۰/۶۷
۳۱ تا ۴۰ سال	۱۷	۰/۱۵
بیش از ۴۱ سال	۱۹	۰/۱۷
مجموع کل	۱۰۰	۱۰۰

مطابق با جدول فوق بیشترین فراوانی برای افراد بین ۲۰-۳۰ سال با ۰/۶۷ (۷۴ نفر) و کمترین فراوانی برای افراد بین ۳۱-۴۰ با ۰/۱۵ (۱۷ نفر) است.

ج- سابقه کاری

جدول (۳) توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه به تفکیک سابقه

شاخص آماری	فراوانی	درصد
سابقه ۱ تا ۱۰ سال	۱۴	۰/۱۳
۱۱ تا ۲۰ سال	۸۴	۰/۴۶
۲۱ تا ۳۰ سال	۳۹	۰/۳۵
مجموع کل	۱۱۰	۱۰۰

مطابق با جدول فوق بیشترین فراوانی برای افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال با ۰/۴۶ (۸۴ نفر) و کمترین فراوانی برای افراد سابقه ۱ تا ۱۰ با ۰/۱۳ (۱۴ نفر) است.

جدول (۴) میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

انحراف استاندارد	خطای استاندارد	میانگین	شاخص‌های آماری مقیاس‌ها
۱/۵۱	۰/۱۳	۵/۶۳	عوامل اجتماعی
۱/۴۲	۰/۱۲	۶/۷۴	عوامل اقتصادی
۱/۹۳	۰/۱۷	۶/۱۱	عوامل فرهنگی
۱/۴۳	۰/۱۲	۵/۳۶	عوامل سیاسی

در

جدول (۴)، میانگین و انحراف متغیرهای پژوهش نشان داده شده است. چنانکه در جدول مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف استاندارد عوامل اجتماعی به ترتیب برابر با (۵/۶۳) و (۰/۱۳) می‌باشد و همچنین میانگین و انحراف استاندارد عوامل اقتصادی برابر با (۶/۷۴) و (۰/۱۲) به دست آمده است.

جدول (۵) ضرایب و آماره T تک نمونه‌ای

عامل‌ها	میانگین نمونه	میانگین جامعه	تفاوت میانگین‌ها	t آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون

عوامل فرهنگی	۱۸/۸۴	۳۵	۱۶/۱۶	۲۱/۶۹	۰/۰۰۰	رد فرض صفر
عوامل اجتماعی	۹/۷۳	۲۰	۱۰/۲۷	۲۰/۰۴	۰/۰۰۰	رد فرض صفر
عوامل اقتصادی	۱۴/۰۹	۲۵	۱۰/۹۱	۲۱/۵۷	۰/۰۰۰	رد فرض صفر
عوامل سیاسی	۱۱/۸۰	۲۰	۸/۲۰	۱۹/۸۸	۰/۰۰۰	رد فرض صفر

همان‌طور که نتایج جدول فوق نشان می‌دهد کلیه عوامل سیاسی، اجتماعی و... در سطح ۵ درصد بر جرم و جنایت تأثیر معنادار دارند و مثبت بودن این ضریب در واقع نشان‌دهنده این است که با افزایش این عوامل، میزان جرم و جنایت نیز افزایش می‌یابد. در گام بعدی هدف پاسخ به این پرسش است که آیا عوامل چهارگانه، اثرگذاری یکسانی در جرم و جنایت دارند؟ برای این منظور چون امتیاز عوامل یکسان نبود آن‌ها را بر مبنای امتیاز 100 منطبق می‌کنیم سپس به کمک آزمون رتبه‌ای فریدمن اثرگذاری یکسان آن‌ها را به‌صورت فرضیه زیر آزمون می‌کنیم:

H0 همه‌ی عوامل دارای اثرگذاری یکسان هستند

H1 تعدادی از عوامل یکسان نیستند

شاخص‌های اثرگذار بر جرم و جنایت	فرهنگی	سیاسی	اجتماعی	اقتصادی
میانگین رتبه‌ها	۳/۷۸	۳/۲۴	۴/۲۶	۳/۶۸

جدول (۶) آزمون فریدمن

شاخص‌های آماری	تعداد	آزمون خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
مقادیر آزمون فریدمن	۱۱۰	۲۸/۶۹	۳	۰/۰۰۰

بر اساس نتایج مشاهدات در جدول فوق مقدار و سطح اطمینان ۹۵ درصد و درجه آزادی ۳، مقدار آماره به‌دست‌آمده کمتر از ۵ صدم می‌باشد، فرضیه صفر پژوهش رد می‌شود و فرضیه‌ی پژوهش تأیید می‌شود. و با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان رتبه‌بندی شاخص‌های اثرگذار بر جرم و جنایت را به‌صورت زیر ارائه دهیم.

عامل اجتماعی با میانگین: ۴/۲۲

عامل فرهنگی با میانگین: ۳/۷۶

عامل اقتصادی با میانگین: ۳/۶۱

عامل سیاسی با میانگین: ۳/۲۰

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش چهار مؤلفه به‌عنوان عوامل مؤثر بر جرم ضرب‌وجرح در نظر گرفته شد که هر عامل دارای زیرشاخه‌های مربوطه می‌باشد در ذیل به ترتیب اولویت عوامل مؤثر بر جرم مذکور ذکر می‌شود:

در ابتدا همان‌گونه که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد عوامل اجتماعی با میانگین ۴/۲۲ بیشترین میزان اثرگذاری را بر میزان ضرب‌وجرح به خود اختصاص داده است. عوامل اجتماعی که در این تحقیق توسط فرماندهان انتظامی و ... اشاره گردیده است شامل ضعف نظارت اجتماعی، خانوادگی و رسمی، وجود دوستان ناباب و سطح پایین تحصیلات و بیکاری و ... بود که این مبین این است که با افزایش هر یک از این فاکتورها سهم عوامل اجتماعی در ارتکاب ضرب‌وجرح افزایش می‌یابد. در تبیین نتایج به‌دست‌آمده در مورد این عامل تاکنون تحقیقات زیادی به‌صورت جسته‌و‌گریخته به تأثیر عوامل اجتماعی در جرم صورت گرفته است من جمله شریعتی و همکارانش (۱۳۹۱) در تحقیق خود به عوامل خانوادگی در وقوع جرم و جنایت اشاره کردند، عرب نژاد نیز در سال ۱۳۸۷ در تحقیق خود نشان داد که

متغیرهای وضعیت زندگی، توجیه عمل مجرمانه، معاشرت با دوستان بزه‌کار، عضویت در گروه‌های نزاع، ضعف نظارت والدین بر رفتار فرزندان، رفتار خشن با فرد در خانواده با افزایش میزان جرم در رابطه است.

دومین عامل مؤثر بر جرم ضرب و جرح که بر اساس نتایج تحقیق بعد از عوامل اجتماعی قرار می‌گیرد، عوامل فرهنگی همچون: مسائل ناموسی، انتقام‌جویی، فقر فرهنگی و ضعف اعتقادات دینی و باورهای طایفه‌ای با میانگین، ۳/۶۷ بود. در تبیین این فرضیه نیز می‌توان به تحقیقات صورت گرفته از قبیل: مارتین و همکاران (۱۹۹۵) که در کشور تانزانیا صورت گرفت اشاره نمود که در این تحقیق یافته‌ها نشان داد که نزاع از عوامل گوناگونی از جمله: فرهنگ، مذهب و نحوه توزیع منابع تأثیر می‌پذیرد و گفته می‌شود که بیشتر نزاع‌ها از مذهب و جنسیت و نوع نظام آموزشی متفاوتی که در آنجا تدریس می‌شود؛ ناشی می‌شود. واحدی، بهستانی و حسن‌زاده، (۱۳۹۲) هفت عامل سن، احساس آنومی، پایگاه اجتماعی، گرایش قومی و قبیله‌ای، خاستگاه خانوادگی، محرومیت نسبی و کنترل اجتماعی، را در وقوع جرم مؤثر می‌دانند.

در رده بعدی عوامل بعدی مؤثر بر وقوع ضرب و جرح نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی مانند اختلافات ملکی، فقر و عدم تفکیک اراضی با میانگین (۳/۶۱) و عوامل سیاسی همچون، رقابت شوراها و دهیاری‌ها با میانگین (۳/۲۰) در رتبه‌های بعدی تأثیر بر ضرب و جرح قرار می‌گیرند. در تبیین نتیجه این فرضیه می‌توان گفت که این بر هیچ‌کس پوشیده نیست که فقر می‌تواند هر انسانی را به جرم و جنایت رهنمود سازد. همچنین بروز اختلافات سیاسی بین جناح‌ها و اقشار مختلف برای کسب منافع بیشتر خواه و ناخواه تنش و جرح را در پی خواهد داشت. این نتیجه نیز همان‌طور که در بالا نیز اشاره گردیده است تحقیقاتی همچون بهستانی و حسن‌زاده (۱۳۹۲)؛ عرب نژاد (۱۳۸۷)، و شریعتی (۱۳۹۱) را تأیید می‌کند. در پایان بر اساس نتایج به‌دست آمده از این مقاله پیشنهادهای کاربردی زیر در جهات پیشگیری و کاهش ضرب و جرح عمدی ارائه گردیده است:

اقداماتی که دستگاه‌های اجرایی باید با توجه به وظایف و مسئولیت‌های قانونی خود اتخاذ کنند:
اشغال‌زایی.

فقرزدایی و بهبود اوضاع اقتصادی.

تأمین کمبود مؤسسات و مراکز آموزشی و تفریحات سالم و رفع نابرابری‌های موجود در توزیع این قبیل تأسیسات به‌منظور پر کردن اوقات فراغت جوانان.

نظارت بر صداوسیما و مراکز توزیع محصولات فرهنگی به‌منظور ایجاد تعادل در میزان پخش و نمایش فیلم‌های خشن یا بدآموز و یا حزن‌آمیز.

توجه اساسی به امر ورزش همگانی و یا سرمایه‌گذاری در رشته‌های جذاب برای جوانان.

اصلاح و تدوین کتب درسی علوم دینی و علوم اجتماعی با محوریت نهادینه کردن رفتارها و هنجارهای اجتماعی، آموزش شیوه‌های صحیح برخورد فردی و اجتماعی و تبیین حرمت حقوق دیگران به‌خصوص در مقاطع تحصیلی دبستان و راهنمایی.

آموزش شیوه‌های برخورد با یکدیگر از طریق رسانه‌های گروهی.

بالا بردن سطح تحصیلات عمومی و اطلاعات اجتماعی در استان.

توجه بیشتر به توسعه جنبه‌های فرهنگ ملی و معتقدات مذهبی استان.

آموزش اجتماعی و تربیتی به خانواده‌ها در جهت بالا بردن سطح فرهنگ خانواده و مبارزه با فقر فرهنگی.

آگاهی بخشی جهت از بین بردن باورهای نادرست و تقویت آداب و رسوم مثبت در خصوص مضرات آسیب‌های اجتماعی ناشی از باورهای غلط فرهنگی.

آموزش خانواده‌ها در نحوه تربیت فرزندان.

برنامه‌ریزی صحیح جهت غنی کردن اوقات فراغت دانش آموزان.

اقداماتی که دستگاه قضایی بایستی با توجه به مسئولیت‌ها و وظایف خود جهت کاهش جرم و جلوگیری از تکرار و تعدد جرم اتخاذ کند که بعضاً در سطح شهرستان و بعضاً در سطح کشور قابل اجراست:

برخورد محکم و قاطع با بزهکاران و مجرمان در سطح استان.

کاهش زمان رسیدگی به پرونده‌ها.
حضور فعل گشت‌های پلیس در مراکز شلوغ و جرم خیز.
اجرای روش‌های جدید اصلاحی و تربیتی.
فعال نمودن هسته‌های ستاد پیشگیری و حفاظت اجتماعی در روستاهای استان.
برگزاری جلسات سخنرانی در مساجد و محل‌های تجمع مردمی توسط ضابطین دادگستری.
آگاهی‌سازی عمومی نسبت به پیامدهای زیان‌بار فردی و اجتماعی درگیری‌ها.
تهیه فیلم‌های مستند از عواقب و پیامدهای نزاع و درگیری و پخش آن.
اجرای طرح حدنگاری و تهیه و تنظیم اسناد املاکی روستایی و کشاورزی و تحدید حدود دقیق و قطعی آن‌ها جهت جلوگیری از طرح دعاوی ملکی و ایجاد نزاع بر سر آب و زمین در روستاها.
حل اختلاف سریع و قطعی دعاوی قومی توسط قضات باتجربه در محل روستا.
در راستای تحقیقات نیز همکاری لازم با محققان و دانشجویان و جلوگیری از نامه‌نگاری‌های بی‌مورد اداری و استقبال از چنین تحقیقاتی که می‌تواند در راستای کاهش جرم پیشنهادهایی ارائه گردد.

منابع

۱. تاج زمان، دانش، ۱۳۶۴، مجرم کیست جرم‌شناسی چیست. مؤسسه کیهان.
 ۲. شریعتی، مهاجری و ملکی، ۱۳۹۱، بررسی عوامل مؤثر بر تمایلات بالقوه به نزاع‌های فردی در شهرستان خدابنده. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی. سال چهارم. شماره دوم.
 ۳. عرب نژاد، فاطمه، ۱۳۸۷، بررسی عوامل مؤثر بر نوع و سابقه خشونت با تأکید بر ضرب و جرح و قتل عمد در میان جوانان ۱۸-۳۵ سال زندان کرمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
 ۴. کی نیا، مهدی، ۱۳۸۶، مبانی جرم‌شناسی. جلد دوم. چاپ سوم. انتشارات دانشگاه تهران.
 ۵. گسن، ریمون، ۱۹۸۸، جرم‌شناسی نظری، (ترجمه مهدی کی نیا، ۱۳۸۵)، چاپ دوم، انتشارات مجد.
 ۶. مظلومان، رضا، ۱۳۵۵، جامعه‌شناسی کیفری. چاپ دوم. انتشارات دانشگاه تهران.
 ۷. معظمی، شهلا، ۱۳۸۸، بزهکاری کودکان و نوجوانان. نشر دادگستر.
 ۸. نجفی ابرندآبادی، علی حسین، ۱۳۹۱، جرم‌شناسی، جزوه درسی دوره کارشناسی حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه امام صادق(ع). تدوین: حمید بهره‌مند.
 ۹. واحدی، بهستانی و حسن‌زاده، ۱۳۹۲، بررسی عوامل مؤثر بر نزاع و درگیری فردی از دیدگاه شهروندان در سال ۱۳۹۲؛ مطالعه موردی شهر خوی. فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان غربی. سال ششم. شماره بیست و یکم. ۴۷-۷۴.
 ۱۰. ولیدی، محمد صالح، ۱۳۶۰، کردستان: تحلیلی از شرایط محیط طبیعی و اجتماعی این استان در ارتباط با بزهکاری، رساله علمی و عملی در اصول و مبانی جرم‌شناسی. انتشارات دانشکده پلیس: تهران.
11. Mayer, claud-hélène&martinboness, Christian (1995), culture and conflict in urban, Tanzania: professionals' voices in educational organizations.

Investigating the causes and factors affecting the crime of intentional beating in Hormozgan province

Abstract

Undoubtedly, crime statistics and information are the most important issues in planning and prevention, so that the decision makers can provide the necessary information for planning and policy-making in the field of crime prevention. In this article, entitled "Investigating the Factors Affecting the Crime of Deliberate Beating in Hormozgan Province", the researcher distributes the questionnaire among commanders, managers and officers working in the Disciplinary Command and Judges of the Criminal Court and members of the Hormozgan Provincial Security Council. Take into account the factors affecting the crime of intentional assault in Hormozgan province. The present research method is survey and its statistical population consists of 250 law enforcement commanders and judges of the Criminal Court and members of Hormozgan Provincial Security Council. Using Cochran's table, 110 people are considered as the research sample, as well as measuring tools. This study was a questionnaire. The results show that: the variable of social factors with an average of 4.26, the variable of cultural factors with an average of 3.78, the variable of economic factors with an average of 3.68 and the variable of political factors with an average of 3.24 at the level of 5% have a significant effect on crime. The fact that this factor is positive indicates that with the increase of these factors, the crime rate will also increase.

Keywords: beatings, social factors, cultural factors, Hormozgan province.